

Forskningsstrategi for Engerom 2012-16¹

I. Indledning: strategi og identitet.

Denne strategi er tilrettelagt ud fra en grundlæggende sondring der dels har almengyldig og principiel karakter, men dels også har særlig aktualitet på grund af en ændring der siden foregående strategiperiode er sket i Universitetsloven hvad angår den personlige forskningsfriheds status: Det er en forudsætning for frugtbar anvendelse af strategisk tænkning i en grundforskningsinstitution at man skelner mellem *strategi* og *identitet*.

Instituttets grundlæggende identitet er konstitueret af det forskningsområde institutionen dækker og af den frie forskning som det er de videnskabelige medarbejders ret og pligt at udføre inden for det område de hver især er ansat til at varetage. Det er dette punkt der netop blev præciseret i den seneste revision af Universitetsloven under indtryk af den kritik der havde været af loven af 2003. Forskellen mellem identitet og strategi kan anskueliggøres derved at en stærk og bæredygtig identitet viser sig ved at være relativt *stabil*, dvs. at der fra den ene strategiperiode til den næste kun sker sådanne forandringer som afspejler forskningsområdets egen indre dynamik. I modsætning hertil står de strategiske valg, som afspejler de mål man ønsker at nå i en given periode. Målene vil naturligt falde inden for rammerne af det virkefelt der bestemmes af instituttets identitet – men en vellykket strategisk planlægning viser sig ved at en høj grad af *udskiftning*: Hvis de strategiske mål er nået som planlagt, vil man i næste periode skulle opstille nye mål. Det følger videre af den beskrevne præcisering af den individuelle forskningsfrihed at også de strategiske mål bygger på de videnskabelige medarbejders frie valg af målsætning for deres forskningsarbejde. Ledelsens strategiske rolle består således ikke i at søge at gennemtvinge en 'lokalstrategisk' indholdsprioritering der udnævner visse områder til at være mere interessante (og dermed uundgåeligt samtidig udnævner andre til at være mindre interessante). Den består kun i at støtte bedst muligt op om de handleplaner, der vedrører den pågældende strategiperiode.

Hvis man forstår strategisk planlægning i analogi med organisationer der ikke beskæftiger sig med grundforskning, kan dette give indtryk af at der slet ikke er plads for egentlig strategisk ledelse. Det er imidlertid ikke korrekt: Også inden for rammerne af forskningsfriheden er der behov for at ledelsen skaber de bedst mulige vilkår for at man ved instituttet kan nå forskningsmæssige mål der ligger ud over hvad den enkelte forsker kan udrette ved egne kræfter alene. Det kan f.eks. ske ved at forskere ved instituttet indgår i samarbejder, internt og eksternt (herunder internationalt), om at nå større fælles mål, og at instituttet går ind og støtter disse mål med de ressourcer som det har til rådighed.

Denne strategiske virksomhed kan være af stor betydning for at forskere oplever et institut som en stimulerende ramme for forskningen, bl.a. fordi den større slagkraft som forskningssamarbejde kan give, spiller en voksende rolle også i humaniora. Ikke desto mindre ligger det i sagens natur (som fremstillet oven for) at ledelsens strategiske valg spiller en mindre rolle ved grundforskningsinstitutioner end f.eks. i forbindelse med anvendt forskning, hvor målene for

¹ Vi beklager at teksten på nuværende tidspunkt er en blanding af dansk og engelsk

forskningen afspejler ledelsesmæssige valg der er bindende også for den enkelte forskers aktivitet i den kommende periode.

II. Strategiprocessen

Instituttet har igennem en proces med udgangspunkt i hver forskers egne planer identificeret et antal mål for perioden 2012-16. Processen har været frugtbar ved at den har bidraget til styrkelsen af eksisterende berøringsflader mellem de enkelte forskere og forskningsgrupper, og det har på den baggrund været muligt at samle de forskellige bidrag under seks såkaldte 'platforme' samlet om hver sin overordnede målsætning. Disse platforme vil i lapidarisk form blive præsenteret nedenfor. En mere udførlig version vil foreligge som appendiks til den endelige strategi. Det er tanken at de udgør rygraden i de strategirelaterede aktiviteter ved instituttet i den kommende periode, og at der før hvert semester fastlægges en plan for arrangementer der gør det muligt for interesserede kolleger og studerende at følge med i realiseringen af strategien.

Det er nødvendigt at præcisere at Instituttet har fundet det uhensigtsmæssigt at opfatte fireårsplaner som den minimale strategiske enhed. Det indgår således i konceptet at der skal være mulighed for at forskere melder ind med strategiske planer i periodens løb, f.eks. en gang om året. En række forskningsfelter har i processens løb meldt ind at man principielt gerne ville bidrage, men ikke ser sig i stand til det på indeværende tidspunkt, især på grund af overbelastning af den eksisterende bemanding; det gælder bl.a. det sprogpedagogiske område og renæssancestudier.

Ideelt set ville man i en sådan situation kunne lægge en ressourcefordelingsplan for hele fireårsperioden og fastlægge tidspunkter hvor de pågældende områder ville indtage deres ønskelige plads i strategien. De økonomiske rammevilkår universiteterne må leve med, gør imidlertid at der ikke er mulighed for at lægge reelt funderede planer af den karakter. Man kunne i denne situation vælge at lægge planer der ser bort fra en sådan manglende forankring i virkeligheden. Instituttet har imidlertid (også ud fra indhøstede erfaringer) vurderet at planer uden synlig forankring i virkeligheden med stor sandsynlighed vil betyde manglende engagement i strategiprocessen fra medarbejdernes side, og har derfor valgt at bygge strategien på aktiviteter med bund i en kendt virkelighed (inklusive naturligvis de eksisterende usikkerhedsmomenter der er forbundet bl.a. med succes eller det modsatte med at tilvejebringe ekstern finansiering).

Et glædeligt forhold ved de platforme der resumeres nedenfor, er at man i meget vidt omfang har kunnet se bestræbelserne ved forskere på Instituttet som en del af et bredere forskningsfællesskab der rækker ud over institut-, fakultets- og institutionsgrænser. Som det vil fremgå, falder instituttets strategi derfor sammen med bestræbelser der allerede er udmeldt på fakultetsplan på at samle bestræbelser i initiativer på tværs af institutterne, således at institutstrukturen ikke kommer til at udgøre en begrænsning på de muligheder forskere ved fakultetet kan realisere i fællesskab.

III. PLATFORMS

1) *Global Europe: movements, memory, myth.* (Tovholdere: Detlef Siegfred/Stuart Ward)

I tilknytning hertil: CEMES og ENGEROM (Gert Sørensen)

This research strand is concerned with the paradox of a globalizing Europe still anchored in national commemorative cultures. Despite significant advances in the study of memory, social movements and Europe's imperial projections around the world, an enormous potential remains untapped. There lies the more innovative possibility of viewing European cultures and societies as inherently transnational, permeating not only the borders between imperial metropolises and their colonies, but also effortlessly transcending the boundaries within Europe itself.

- *Apartheid Revisited: Western European Reactions to the South African Apartheid System, 1948-1994* (FKK: Detlef Siegfried)
- *Engeromic Possibilities: Imagining Europe After War* (FKK: Charles Lock, Jørn Boisen, Birthe Hoffman)
- *'Embers of Empire': The Receding Frontiers of Post-Imperial Britain* (FKK, Velux: Stuart Ward, Peter Harder)
- *After Empire: Europe's Encounter with the Imperial Past* (HERA: Stuart Ward, Detlef Siegfried, in collaboration with the University of Exeter and the Free University of Berlin).
- *Europe from an Identity and Cultural-History Perspective* (Europa-bevilling fra KU's Rektorat, Karl Christian Lammers, Historie, Lars Bruun, Religionsvidenskab, Gert Sørensen, Engerom).
- *European Identity in the 21st Century* (Velux, FKK, HERA, Carlsberg, Carsten Meiner)

CEMES og ENGEROM

Engerom har nu igennem en årrække været formelt tilknyttet CEMES, hvis formål det er at samle op på den Europarelaterede forskning ved Det humanistiske og Det teologiske Fakultet. Cemes indgår endvidere i en bredere koordinering af temaet på KU-plan - EURECO-samarbejdet - der også omfatter tilsvarende Europa-centre ved Det juridiske og Det samfundsvidenskabelige Fakultet.

Europa er således indskrevet som en væsentlig del af vort universitets, fakultets og instituts strategiplaner. På den baggrund forekommer det nærliggende i forb. m. instituttets egne aktuelle strategiplaner, og for så vidt instituttet allerede er involveret i Cemes-relaterede initiativer på forskningens og undervisningens område, nærmere at diskutere og klarlægge vore videre relationer til Cemes og de faglige udvekslinger, der finder sted eller kan finde sted i dette regi.

2) *Migration* (Tovholder: Peter Leese)

At ENGEROM migration is conceptualized within a cross-disciplinary, multilingual perspective and investigated within a broad anthropological/ethnographic framework. Movement, mobility and migration are central themes for a group of researchers investigating language and literature, culture and history. Within this field common interests include: migration-related writing, language, discourse; migrants' oral history, memory and the reconstruction of meaning; the cultivation of interdisciplinary and theoretical approaches to migration which incorporate social, historical, literary and discursive perspectives. The projects and personnel of this group will naturally be affiliated with the new center

on migration research at the Humanities Faculty. Major research projects, planned or currently underway, are as follows:

Current research:

- Anne Marie Ejdesgaard Jeppesen, Nieves Hernández-Flores, Sandi Michele de Oliveira: "The Role of Memory in the Construction of Transnational Identities Latin America(ns) in transition."
- Pia Schwarz Lausten: "Italian accounts of slavery and piracy c. 1600-1800"
- Peter Leese: "Genealogies of Recollection: migration life-stories and histories c. 1750-2000"
- Ulla Rahbek: "The Multicultural Message in the bottle: A Tropological Study of Contemporary Multicultural British Literature", and "Caryl Phillips on Migration, or from the European Tribe to Tribal Britain".
- Russell Duncan: Migration and immigration studies of individuals and groups that have formed and continue to form the transnational society that has settled in the United States.

Current grant applications:

- Vera Alexander: "Plants as Migrants. Migration and Ecocriticism." (Sapere Aude bid 2012)
- Peter Leese: "Migrating Memories: Cultural Practices, Media and Methods" (HERA bid May 2012)
- Anna Sandberg: "Transnational literatures and European migrations c. 1800-1900: Germany, France, Scandinavia" (FKK bid 2012)

3) *American Literature and Culture* (Tovholder: Inge Birgitte Siegumfeldt)

This is the very first step towards the construction of an interdisciplinary Centre for American Literature and Culture. Colleagues from all departments at the Faculty will be invited to contribute and calls for proposals will be issued in due course. We should consider the inclusion also of perspectives on American culture from outside the Humanities (anthropology, social and political science).

The Centre will be anchored at Engerom. That is, Engerom will provide the natural home for the centre's activities: administration, teaching, research and 'formidling', and Engerom staff will chair the centre.

Further description of the centre awaits clarification of such matters as the relations between faculty and department concerning teaching, funding, staffing etc; extended discussions in the departmental research council, in external networks relevant to the establishment of such a centre; plans with Karsten Schou concerning research based teaching and the possible implementation of an international MA in American Studies.

- *Representations of the U.S. South in transnational contexts in the work of twentieth and twenty-first century writers* (Martyn Bone)
- *From Page to Picture* (an interdisciplinary study of the books and films by Paul Auster) (I.B. Siegumfeldt)

- *Knowledge as/and power: The importance of education in American culture and history* (Helle Porsdam - SAXO)
- *Elia Kazan and the new psychological realism in Post-War American Film Acting* (Johannes Riis - MEF)
- *Narratives of National and Transnational Identities in the context of the Transatlantic Jazz Culture* (Anne Dvinge - IKK)
- *Ellery Sedgwick, the Atlantic, and "Faraway Women"* (Cathryn Halvorson)
- *19th-Century American Reading Taste* (Andrew Miller)
- *Dead Spaces: the Apocalypse in American literature and film* (Søren Staal Balslev)

4) *Forholdet mellem forskning og undervisning* (Tovholder: Johan Pedersen)

Det er naturligt for et sproginstitut blandt andet at bedrive sprogforskning der tager afsæt i problemstillinger der er direkte eller indirekte relateret til det at undervise i sprog på højeste niveau. En del af denne forskning kan karakteriseres som undervisningsbaseret forskning. Omvendt vil elementer af konkret forskning i undervisningen styrke kvaliteten i studierne. Vi vil sætte fokus på følgende områder:

- Forskning i fremmedsprogstilegnelse, læringsprocesser og bestemmelse af norm og variation i sprogbrugen (fransk, spansk og tysk)
- Direkte integration af forskningselementer i undervisningen som eksemplificering af forskningsarbejdet og træning i brug af videnskabelig metode (tysk og spansk)
- Inddragelse af studerende i forskningsprojekter, særligt oplagt på KA-niveau – fx i forbindelse med specialeskrivning (spansk og tysk).
- Tematisering af forskningen og dens metoder fra dag ét på studiet (tysk og spansk)
- Digitale informationskilder og andre redskaber med henblik på fagligt kompetent, professionel og kritisk brug, fx elektroniske sprogkorpora og internettet generelt, herunder Wikipedia, ordbøger, databaser, grammatikker etc. De studerende skal trænes i at bruge fagets kilder og metoder professionelt som højtuddannede specialister (spansk og tysk)
- Undervisningsbaseret/relateret forskning:
 - Jan Lindschouw – *Fremmedsprogsindlæring i fransk og andre romanske sprog*
 - Ken Farø – *Videnskabelig tilgang til (a) variation og (b) e-baseret sprogtilegnelse i tysk*
 - Johan Pedersen – *Kvalificerende bestemmelse af diversiteten i sprogbrugen*
- Elementer af forskning i undervisningen:
 - Johan Pedersen – *Sprogkorpus fra begyndelsen (spansk)*
 - Ken Farø – *Nytænkning af sprogsiden på tyskfacet. Implementering af ny studieordning*

5) *Sense and Sensibility* (Tovholder: Boris Wiseman)

The research questions addressed here are concerned with a neglected aspect of our intellectual heritage, namely those forms of embodied understanding which used to be grouped together under the term 'aesthesis'. Our interest in these sensuous modes of understanding is not primarily philosophical

or even psychological. We are interested in their past and current life, in their relevance for grasping different cultures at different moments in time and in the process of their transformation. Our point of view may be thought of as a kind of anthropological history, a history deeply imbedded in subjective experience, including sensory experience, but also more broadly in the phenomenal dimensions of cultural history.

- *The cultural history of movement* (Boris Wiseman in collaboration with Line Pedersen, curator at the Ny Carlsberg Glyptotek (Degas specialist) and neuroscientist and movement specialist Professor Jonathan Cole, Southampton University and Pool Hospital).
- *Comparing the Emotional Economies of early Protestant missions to Indigenous peoples in Greenland and Australia* (Claire McLisky)
- *French Cultural Phenomenology* (Carsten Meiner)

6) *Norm, Variation, Sprogforandring* (Tovholder: Anita Berit Hansen)

”Hvordan kan sprogdata fra store elektroniske korpora bidrage til at belyse problematikkerne omkring variation og normative forandringer i sprogbrug?”

Nogle ser særligt på, hvordan visse typer af ændringer synes at gå i retning af en informalisering eller demokratisering af sprogene, og arbejder altså med spørgsmålet ”Hvilket forhold er der mellem diafasisk variation og sprogforandring? Er det sådan, at varianter (fonetiske som syntaktiske) brugt i uformelle situationer / i spontan tale ofte vinder frem og bliver den nye standard? Og hvorfor?” Disse spørgsmål er også på et overordnet plan knyttet til aktuel forskning i standardsprog og ideologi ved Dansk Grundforskningscenter for Sociolingvistiske Sprogforandringsstudier, som der er samarbejde med. CIPs forskning i Sociolingvistik og sprogforandring indgår også her (jf. CIPs eget strategipapir). Andre igen går i dybden med kontekstforankringens rolle for de sproglige former (deixis), og hvordan ændringer i samfundsforhold over tid kan ændre udgangspunktet for kommunikation og dermed formernes anvendelse.

- (Jan Lindschouw) *Sprogforandring i fransk syntaks og tilegnelse*
- (Johan Pedersen) *Metoder til etablering og vurdering af nye syntaktiske normer*
- (Kirsten Kragh/Jan Lindschouw /Erling Strudsholm/Lene Schøsler & ph.d.-stud.) *Deixis and Change in Language, Mind and Society*
- (Anita Berit Hansen) *Variation og forandring i standard-fransk udtale*
- (Johan Pedersen) *Variation i spansk syntaks*
- (Ken Farø) *Norm, variation og sprogforandring som fremmed-sprogs-didaktisk udfordring*
- (Sandi de Oliveira/Nieves Hernández-Flores) *Pragmatisk variation i brug af høflighed i forskellige professionelle situationer*
- (Kirsten Kragh) *Variation inden for konstruktionsdannelser i fransk i et pragmatisk-kognitivt lys*

I tilknytning til denne platform er der desuden et initiativ fokuseret på en mere specifik tematik, nemlig *grammatikalisering*. Hermed betegnes de historiske processer, hvorved nye grammatiske elementer opstår og eksisterende ændrer karakter. En række forskere ved dette institut (bl.a. Kirsten Kragh, Jan Lindschouw, Erling Strudsholm, Lene Schøsler, og Peter Harder og fra andre institutter på fakultetet (bl.a. Jens Nørgård-Sørensen, ToRS, samt Kasper Boye, INSS) har – i samarbejde med forskere ved andre institutioner (bl.a. Lars Heltoft, RUC) – ydet betydelige bidrag til forståelsen af dette problemfelt, og denne proces vil blive fortsat i de nærmeste år.

Aktiviteter i strategiperioden:

- Konference om diasystematisk sprogvariation i de romanske sprog, hvor diakroni og grammatikalisering får deres egen sektion – med mulighed for efterfølgende tematisk publikation (Kirsten Kragh, Jan Lindschouw, Lene Schøsler, Erling Strudsholm)
- Inviteret artikel til *Journal of French Language Studies* om den deiktiske relativsætning analyseret som progressiv parafrase (Kirsten Kragh, Lene Schøsler)
- Inviteret artikel til et temanummer i *Journal of French Language Studies*, og en tidsskriftsartikel (f.eks. i *Revue de Linguistique Romane*), begge om udviklingen i det franske tempussystem med henblik på at påvise 'forbunden grammatikalisering' (Jan Lindschouw)
- Inviterede bogkapitler om variation i pariserfransk udtale (til Gess, Lyche & Meisenburg (eds) *Phonological Variation in French. Illustrations from Three Continents*, John Benjamins og til Detey et al. *Varieties of Spoken French: a source book*, Oxford University Press (Anita Berit Hansen)
- Afholdelse af VII International EDICE Symposium (sprogvariation og høflighed i spansk og portugisisk) (Sandi de Oliveira, Nieves Hernández-Flores)
- Artikler om grammatikalisering og intersubjektivitet samt om grammatikalisering og konstruktionalisering (Peter Harder og Kasper Boye, INSS)
- Inviteret artikel til et temanummer i *Journal of French Language Studies* om reorganisering af konjunktivs tempusparadigme (Kirsten Kragh)
- Samlet konference om grammatikalisering (i samarbejde med bl. a. Jens Nørgård Sørensen, ToRS, Lars Heltoft, RUC samt Eva Skafte Jensen, Dansk Sprognævn)
- Samlet konference om Norm, variation og sprogforandring belyst v/brug af korpora
- Et større antal artikler (20-25) til peer-reviewed tidsskrifter inden for variation og sprogforandring i tysk, spansk, fransk, italiensk, engelsk, portugisisk (alle i gruppen).